

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 4/03-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. januára 2003 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti D. akciová spoločnosť Ž., Ž., pre porušenie jej základných práv podľa čl. 12 v spojení s čl. 35 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti D. akciová spoločnosť Ž. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. novembra 2002 doručená sťažnosť spoločnosti D. akciová spoločnosť Ž., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie jej základných práv podľa čl. 12 v spojení s čl. 35 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002.

Sťažovateľka ako úspešný žalobca v spore vedenom pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 Cb 106/01 podala odvolanie proti prvostupňovému rozsudku uvedeného súdu v časti výroku o náhrade trov konania. Sťažovateľka žiadala priznať náhradu trov konania vo výške 4 688,- Sk [z toho 1 388,- Sk za súdny poplatok a náhradu trov právneho zastúpenia 3 300,- Sk za dva úkony právnej pomoci – prevzatie prípadu a príprava, podanie žaloby z 8. septembra 2000 podľa § 13 ods. 1 a § 16 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej len „vyhláška č. 240/1990 Zb.“) á 650,- Sk a za jeden úkon právnej pomoci – účasť na pojednávaní 10. mája 2002 podľa § 13 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Zb.“) á 1 700,- Sk plus režijný paušál 3 x 100,- Sk]. Sťažovateľka bola v konaní zastúpená komerčnou právničkou, takže náhradu trov právneho zastúpenia uplatňovala vychádzajúc z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 180/1991 Zb. o odmenách a náhradách komerčných právnikov za poskytovanie právnej pomoci platnej a účinnej v tom čase (ďalej len „vyhláška č. 180/1991 Zb.“), ktorá v ustanovení § 1 odkazovala pri určovaní výšky odmeny, náhrady hotových výdavkov a náhrady za premeškaný čas v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci komerčnými právnikmi na vyhlášku č. 240/1990 Zb. Výšku náhrady trov právneho zastúpenia za posledný z úkonov právnej pomoci (účasť na pojednávaní 10. mája 2002) však sťažovateľka požadovala už podľa ustanovenia § 13 vyhlášky č. 163/2002 Zb., ktorá nahradila vyhlášku č. 240/1990 Zb. (zrušenú k 1. aprílu 2002), aj napriek tomu, že k zmene znenia vyhlášky č. 180/1991 Zb. v tomto zmysle nedošlo (stále odkazovala na použitie už zrušenej vyhlášky č. 240/1990 Zb.).

Okresný súd priznal napadnutým výrokom rozsudku č. k. 11 Cb 106/01-56 z 10. mája 2002 sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 3 638,- Sk (z toho 1 388,- Sk za súdny poplatok a náhradu trov právneho zastúpenia 2 250,- Sk). Výšku náhrady trov právneho zastúpenia za všetky úkony právnej pomoci vrátane účasti právnej zástupkyne na

pojednávani 10. mája 2002 stanovil podľa ustanovení vyhlášky č. 240/1990 Zb. v zmysle § 1 vyhlášky č. 180/1991 Zb.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002, pričom zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 11 Cb 106/01-56 z 10. mája 2002 vo výroku o trovách tak, že sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov súdneho konania vo výške 2 888,- Sk (z toho 1 388,- Sk za súdny poplatok a náhradu trov právneho zastúpenia 1 500,- Sk za dva úkony právnej pomoci plus režijný paušál 2 x 100,- Sk). Za úkon právnej pomoci – účasť na pojednávaní konanom 10. mája 2002 nepatrila podľa názoru krajského súdu právnej zástupkyňi sťažovateľky odmena, pretože vyhláška č. 180/1991 Zb. (ktorá v § 1 obsahovala odkazovacie ustanovenie na vyhlášku č. 240/1990 Zb., pričom táto bola zrušená ustanovením § 26 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. účinnéj od 1. apríla 2002) neumožňovala aplikáciu ustanovení vyhlášky č. 163/2002 Z. z. pri náhrade trov právneho zastúpenia za úkony právnej pomoci uskutočnené komerčnou právničkou po 1. apríli 2002. Ustanovenia vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sa vzťahujú iba na odmenu za poskytovanie právnych služieb advokátmi, teda ani ustanovenia tohto právneho predpisu neumožňovali priznať náhradu trov právneho zastúpenia za úkony právnej pomoci uskutočnené komerčnou právničkou. V danom prípade tak išlo podľa právneho názoru krajského súdu o nedostatok zákonnej právnej úpravy, ktorý nemožno riešiť spôsobom dovoľávania sa aplikácie Listiny základných práv a slobôd, ústavy a zásady „per analogiam“, tak ako to sťažovateľka navrhla v odvolaní.

Nesprávnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu videla sťažovateľka v tom, že „Krajský súd rozhodol v rozpore so základnými princípmi na ktorých je postavený právny poriadok Slovenskej republiky a dopustil sa zjavnej diskriminácie účastníkov konania“. Podľa jej názoru „napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci“.

Krajský súd aj okresný súd porušili podľa sťažovateľky „základný ústavný princíp rovnosti vyjadrený v čl. 12 a čl. 35 Ústavy, čl. 1 a čl. 26 Listiny základných práv a slobôd – Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., základné princípy, na ktorých spočíva náš právny poriadok a to zásadu rovnosti a slobodnej voľby povolania, ako aj zásadu per analogiam na použitie novej vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z. z., ktorou bola nahradená vyhl. č. 240/1990 Zb.“

Sťažovateľka poukázala na ustanovenie § 142 Občianskeho súdneho poriadku, z ktorého vyplýva právo účastníka konania, ktorý mal vo veci plný úspech, na náhradu trov konania potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Namietala, že: „Nie je možné prijať ako odôvodnený názor, ktorý zjavne diskriminuje účastníkov konania, ktorí majú právo slobodne sa rozhodnúť, ktorého zástupcu z oprávnených osôb si zvolia. Takýmto nerovným diskriminujúcim postupom sa účastníkom odopiera aj právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.“

Na základe vyššie uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: „Uznesením Krajského súdu Žilina č. k. 20 Cob 285/02 zo dňa 20. 08. 2002 boli porušené práva a slobody sťažovateľa rozhodnutím upravené v článku 12, čl. 35, čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Uznesenie Krajského súdu Žilina č. k. 20 Cob 285/02 zo dňa 20. 08. 2002 sa zrušuje“.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti poukazovala aj na nesprávnosť rozsudku okresného súdu č. k. 11 Cb 106/01-56 z 10. mája 2002 a porušenie ustanovení čl. 1, čl. 26 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Ústavný súd sa však sťažnosťou zaoberal [v zmysle § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] len v rozsahu, v akom sťažovateľka vymedzila predmet konania pred ústavným súdom v petite svojej sťažnosti, teda iba pokiaľ ide o uznesenie krajského súdu sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002 vo vzťahu k namietanému porušeniu jej práv zaručených v čl. 12, čl. 35 a čl. 46 ústavy.

Sťažovateľka pripojila k svojej sťažnosti aj splnomocnenie z 23. septembra 2002 udelené advokátke JUDr. A. S., Advokátska kancelária, Ž., na jej zastupovanie „(...) vo veci obchodných sporov ďalej nešpecifikovaných (...)“. Pretože toto splnomocnenie nespĺňalo náležitosti ustanovené § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sa v splnomocnení musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie v konaní pred

ústavným súdom, vychádzal ústavný súd pri ďalšom postupe v konaní z toho, že sťažovateľka nie je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, tak ako to vyžaduje vyššie citované ustanovenie zákona o ústavnom súde.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namietala porušenie ustanovení ústavy, ktorých relevantné časti znejú:

„(...) Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné“ (čl. 12 ods. 1 ústavy).

„Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať“ (čl. 12 ods. 2 ústavy).

„Nikomú nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody“ (čl. 12 ods. 4 ústavy).

„Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikáť a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť“ (čl. 35 ods. 1 ústavy).

„Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolaní alebo činností“ (čl. 35 ods. 2 ústavy).

„Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“ (čl. 46 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľky.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu porušilo základný ústavný princíp rovnosti vyjadrený v čl. 12 ústavy vo vzťahu k jej základnému právu podnikat' podľa čl. 35 ústavy.

Účelom základného práva na podnikanie je zabezpečenie predpokladov a možností slobodne vykonávať a rozvíjať podnikateľskú činnosť za podmienok ustanovených zákonom. Zákonné podmienky a obmedzenia tohto základného práva sa môžu týkať vyžadovania odbornej kvalifikácie, stanovenia určitej vekovej hranice alebo iných

skutočností, vždy však musia rešpektovať princíp zákazu diskriminácie zakotvený v čl. 12 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka namietala, že k porušeniu zákazu diskriminácie vo vzťahu k jej základnému právu podnikat' malo dôjsť priznaním nižšej náhrady trov súdneho konania (konkrétne trov právneho zastúpenia), než na akú mala podľa jej názoru v zmysle platných právnych predpisov nárok, a to v súdnom konaní, predmetom ktorého bola pohľadávka z právneho vzťahu týkajúceho sa nájmu nebytových priestorov.

Ústavný súd pripúšťa, že priznanie náhrady trov súdneho konania v menšej výške, než stanovuje právny predpis, má za následok zásah do majetkových práv dotknutého účastníka konania (napr. III. ÚS 145/02). Vzhľadom na okolnosti daného prípadu však nie je daná príčinná súvislosť medzi namietaným súdnym rozhodnutím a základným právom sťažovateľky podnikat', a to ani z hľadiska rovnosti sťažovateľky s inými podnikateľskými subjektmi pri uplatňovaní tohto základného práva, pretože uznesenie krajského súdu sa netýkalo slobody výkonu podnikateľskej činnosti sťažovateľky a jeho účinky nemohli mať (ako vyplýva zo skutkových tvrdení uvedených v sťažnosti) na túto sféru bezprostredný a významný dopad.

Uznesenie krajského súdu nemohlo porušiť, pokiaľ ide o sťažovateľku, ani „zásadu (...) slobodnej voľby povolania“, ako sa to uvádza v odôvodnení sťažnosti, pretože základné právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň (čl. 35 ods. 1 ústavy) priznáva ústava fyzickým osobám. Sťažovateľka je však obchodnou spoločnosťou (teda právnickou osobou), pričom sťažnosť podľa čl. 127 ústavy môže sťažovateľ (fyzická alebo právnická osoba) podať jedine v záujme ochrany vlastných práv (III. ÚS 33/02).

Ústavný súd na základe týchto záverov v zmysle vyššie citovanej judikatúry posúdil sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľka v sťažnosti taktiež namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ústavy, pretože právny názor krajského súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002 „zjavne

diskriminuje účastníkov konania, ktorí majú právo slobodne sa rozhodnúť ktorého zástupcu z oprávnených osôb si zvolia“. Podľa sťažovateľky „takýmto nerovným diskriminujúcim prístupom sa účastníkom odopiera aj právo na súdnu ochranu“.

Zo skutkových tvrdení obsiahnutých v sťažnosti ani z priložených listinných dôkazov nevyplýva nič, čo by nasvedčovalo záveru, že sťažovateľka bola v porovnaní s druhým účastníkom uvedeného súdneho konania znevýhodnená pri uplatnení svojho práva na súdnu ochranu v priebehu poskytovania súdnej ochrany (vrátane slobody zvoliť si konkrétneho právneho zástupcu) alebo pri samotnom rozhodnutí (príp. výkone rozhodnutia) všeobecných súdov v danej veci. Ani samotná sťažovateľka nenamieta, že by krajský súd dospel k právnemu názoru vyjadrenému v uznesení sp. zn. 20 Cob 285/02 z 20. augusta 2002 za okolností, ktoré predpokladá čl. 12 ods. 4 ústavy, alebo že jeho právny názor bol podmienený špecifickým postavením alebo iným dôvodom týkajúcim sa výlučne sťažovateľky v zmysle čl. 12 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd preto námietku sťažovateľky o porušení čl. 12 ústavy diskrimináciou sťažovateľky vo vzťahu k jej základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na základe vyššie uvedených skutočností dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená, rozhodol o jej odmietnutí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. januára 2003